QORTI KOSTITUZZJONALI

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 27 ta' Ottubru, 2021.

Numru 11

Rikors numru 218/20/3 LM

1. **Keith Schembri**
2. **Josette Schembri Vella**
3. **Alfio Schembri**
4. **Josephine Schembri**
5. **Navis Logistics Limited (C 94559)**
6. **Kasco Limited (C 25890)**
7. **Kasco Recycling (C 42762)**
8. **Its Good Limited (C 44687)**
9. **FSV Limited (C 37531)**
10. **Tekhne Industrial Limited (C 58648)**
11. **Kasco Engineering Company (C 34257)**
12. **Berner Malta Limited (C 60364)**
13. **3City Designs Limited (C 44007)**
14. **Kasco Holdings Limited (C 17886)**
15. **Malcolm Scerri**
16. **Silvestra Silvia Scerri**
17. **Daniel Scerri**
18. **Karyn Scerri**
19. **ThoughtZone Limited (C 63174)**

20. Acumen Projects Limited (C 64987)
21. Simon Poulton
22. Sarah Poulton
23. Sean Poulton

vs.

1. L-Avukat tal-Istat
2. L-Avukat Ġenerali
3. Il-Kummissarju tal-Pulizija

1. B'din is-sentenza ser jiġi deċiż appell tal-intimati minn sentenza mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) fit-23 ta' April, 2021, dwar allegat ksur tad-drittijiet fondamentali tar-rikorrenti wara l-ħruġ kontrihom ta' ordni ta' sekwestru *a tenur* tal-Artikolu 4 tal-Att dwar *Money Laundering* (Kap. 373 tal-Liġijiet ta' Malta).

2. Il-kawża nbdiet permezz ta' rikors preżentat fil-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-2 ta' Ottubru, 2020, fejn ir-rikorrenti ppremettew u talbu s-segwenti:

> *'1. Illi nhar il-21 ta' Settembru, 2020, l-intimati jew min minnhom, talbu li jinfetaħ ir-Reġistru tal-Qorti Kriminali b'urġenza fejn talbu lil dik l-istess Qorti tawtorizza il-ħruġ ta' ordni ta' investigazzjoni u sekwestru kontra diversi persuni fosthom ir-rikorrenti u dan ai termini tal-Artikolu 4 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta;*
>
> *2. Illi fil-lejl ta' bejn il-21 ta' Settembru, 2020 u t-22 ta' Settembru, 2020, għal ħabta tal-00:15am, il-Pulizija marret fid-dar residenzjali tar-rikorrenti Keith Schembri, għamlet tfittxija u elevat numru ta' oġġetti mobbli u ħaditu taħt arrest fil-Kwartieri Ġenerali tal-Pulizija;*
>
> *3. Illi r-rikorrenti Keith Schembri ġie rilaxxat mill-arrest fit-22 ta' Settembru, 2020 filgħaxija;*

4. Illi l-ordni ta' investigazzjoni u sekwestru ipparalizza kompletament l-operat kollu tas-soċjetajiet esponenti, li bejniethom jimpjegaw 'il fuq minn 80 persuna;

5. Illi għal dan il-għan fl-24 ta' Settembru, 2020, wħud mis-soċjetajiet esponenti ippreżentaw rikors fil-Qorti Kriminali fejn talbu lil dik il-Qorti jogħġobha taħtar amministratur jew amministraturi sabiex taħt l-awtorità tagħha joperaw l-operat tal-kumpaniji milquta taħt is-sorveljanza tal-Qorti;

6. Illi fil-25 ta' Settembru, 2020, u wara li l-Avukat Ġenerali oġġezzjona għat-talba tas-soċjetajiet esponenti, il-Qorti Kriminali ċaħdet it-talba sabiex jiġi appuntat amministratur kif mitlub;

7. Illi fis-26 ta' Settembru, 2020, wħud mis-soċjetajiet rikorrenti ppreżentaw rikors fejn talbu l-ftuħ tar-Reġistru tal-Qorti Kriminali bl-urġenza sabiex ikunu jistgħu jippreżentaw rikors li permezz tiegħu talbu lil Qorti Kriminali tawtorizza l-ħlas tal-pagi tal-impjegati tal-istess kumpaniji;

8. Illi dakinhar stess il-Qorti Kriminali talbet lis-soċjetajiet esponenti jindika il-bażi legali tat-talba tagħhom;

9. Illi l-għada s-27 ta' Settembru, 2020, l-impjegati tas-soċjetajiet rikorrenti li ma kinux soġġetti għall-ordni ta' sekwestru u investigazzjoni preżentaw rikors għall-ftuħ bl-urġenza tar-Reġistru tal-Qorti Kriminali u dan sabiex ikunu f'pożizzjoni li jippreżentaw rikors sabiex jitolbu lil Qorti Kriminali tawtorizza r-rilaxx ta' flejjes intiżi biex jitħallsu l-pagi tagħhom;

10. Illi dakinhar stess, il-Qorti Kriminali laqgħet it-talba għall-ftuħ tar-Reġistru u appuntat ir-rikors għas-smigħ għall-għada 28 ta' Settembru, 2020;

11. Illi dwar dan ir-rikors, li għadu pendenti, ser jingħad biss illi rriżulta b'mod ċar li l-Qorti Kriminali m'għandiex is-setgħa li tissindika jew tagħti ordnijiet lill-intimati f'każijiet ta' ordni ta' sekwestru u investigazzjoni maħruġa taħt l-Artikolu 4 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta;

*12. Illi f'dan l-istadju ssir referenza għad-**Direttiva 2014/42/UE tal-Parlament Ewropew u l-Kunsill** fejn l-Artikolu 8 tal-istess jipprovdi illi:*

> *"1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa biex jiżguraw li l-persuni affettwati mill-miżuri previsti skont din id-Direttiva jkollhom id-dritt għal rimedju effettiv u proċess ġust sabiex jitħarsu d-drittijiet tagħhom.*
>
> *...*
>
> *4. L-Istati Membri għandhom jipprevedu **l-possibbiltà effettiva li l-persuna li l-proprjetà tagħha tkun ġiet affettwata tikkontesta l-ordni***

> ***ta' ffriżar quddiem qorti**, f'konformità mal-proċeduri stipulati fil-liġi nazzjonali..."*

13. Illi l-Artikolu 4 tal-Kap 373 ma jagħti lil Qorti Kriminali l-ebda segħta li tisma' quddiema kontestazzjoni tal-ordni ta' sekwestru u konsegwentament li tissindika u / jew tvarja tali ordni jekk jirriżultawla l-estremitajiet biex tagħmel dan;

14. Illi x'tista' tkun il-bażi biex il-Qorti Kriminali tvajra ordnijiet fejn persuna tiġi temporanjament jew permanentament mċaħħda milli tgawdi l-propjetà tagħha, ġie enunċjat b'mod ċar mill-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem fid-deċiżjoni tagħha fl-ismijiet Paulet vs United Kingdom tat-13 ta' Mejju, 2014. F'din is-sentenza (li tirrferi għal ordni ta' konfiska) sabet illi kien hemm leżjoni tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni kif fuq ċitat u dan għas-segwenti raġunijiet:

> *"64. It is not in dispute that the confiscation order in the present case amounted to an interference with the applicant's right to peaceful enjoyment of his possessions as protected by the first sentence of Article 1 of Protocol No. 1. Moreover, it is clear from Phillips v. the United Kingdom, no. 41087/98, § 51, ECHR 2001-VII, that confiscation orders fall within the scope of the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1, which, inter alia, allows the Contracting States to control the use of property to secure the payment of penalties. However, this provision must be construed in the light of the general principle set out in the first sentence of the first paragraph and **there must, therefore, exist a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised** (see, among many examples, Allan Jacobsson v. Sweden (no. 1), judgment of 25 October 1989, Series A no. 163, p. 17, § 55).*
>
> *65. **An interference with Article 1 of Protocol No. 1 will be disproportionate where the property-owner concerned has had to bear "an individual and excessive burden", such that "the fair balance which should be struck between the protection of the right of property and the requirements of the general interest" is upset** (see Sporrong and Lönnroth v. Sweden, cited above, §73). The striking of a fair balance depends on many factors (AGOSI v. the United Kingdom, 24 October 1986, § 54, Series A no. 108). Although the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 contains no explicit procedural requirements, the Court must consider whether the proceedings as a whole afforded the applicant a reasonable opportunity for putting his case to the competent authorities with a view to enabling them to establish a fair balance between the conflicting interests at stake (AGOSI, cited above, § 55, and Jokela v. Finland, no. 28856/95, § 55, ECHR 2002-IV)".*

*15. Illi aktar riċenti fil-kawża fl-ismijiet **Filkin v. Portugal** deċiża fit-3 ta' Marzu, 2020[1] il-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem qalet illi filwaqt li restrizzjoni temporanja fuq l-użu ta' proprjetà ta' ċittadin hija fil-kompetenza tal-Istati Membri, iridu jissussistu ċertu kundizzjonijiet bħal*

[1] Applikazzjoni numru 69729/12,

dik tal-interess ġenerali. Il-Qorti sabet li f'dan il-każ kien hemm leżjoni tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni peress illi:

> *"Since* ***the applicant did not benefit from the procedural guarantees that would enable him to effectively challenge the measure in question*** *and having regard to its long period of application, the Court concluded that the applicant had been subjected to a 'special and outrageous charge', which overturned the a fair balance that must be struck between the legitimate general interest pursued by the authorities and the applicant's right to peaceful enjoyment of his property".*

16. Illi l-proċedura skont l-Artikolu 4 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta ma tagħti l-ebda setgħa lil Qorti Kriminali, sabiex toffri ***rimedju ordinarju*** *fis-sens illi tissindika l-ordni in kwistjoni u jekk tħoss il-ħtieġa, tannulla jew tvarja l-istess, jekk jirriżultaw l-estremitajiet indikati fil-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea;*

17. Illi huwa minnu li tkun il-Qorti Kriminali qabel tawtorizza l-ħruġ tal-ordni għandha tagħmel dak li jiddisponi l-Artikolu 4(7) [tal-Kap. 373] u ċioè illi:

> *"***4(7)*** Qabel ma tagħmel ordni ta' investigazzjoni jew ordni ta' sekwestru, il-qorti tista' titlob li tisma' lill-Avukat Ġenerali bil-magħluq u ma tagħmilx dak l-ordni –*
>
> *(a) kemm-il darba ma taqbilx mal-Avukat Ġenerali li hemm raġuni biżżejjed kif provdut fis-subartikolu (1);*
>
> *u*
>
> *(b) fil-każ ta' ordni ta' investigazzjoni, kemm-il darba qorti ma tkunx sodisfatta li jkun hemm raġuni biżżejjed biex wieħed jissuspetta li l-materjal li għalih tirreferi t-talba –*
>
> *(i) x'aktarx li jkun ta' siwi sostanzjali (kemm jekk waħdu jew flimkien ma' materjal ieħor) għall-investigazzjoni li għaliha tkun saret it-talba, u*
>
> *(ii) ma jkunx jikkonsisti f'komunikazzjonijiet imsemmija fis-subartikolu (3)(a)".*

18. Illi madanakollu, l-eżerċizzju li tagħmel il-Qorti Kriminali skont l-Artikolu 4(7) huwa wieħed strettament prima facie u dan ifisser illi jekk fil-kors tal-investigazzjoni jirriżultaw fatti li jimmeritaw illi l-ordni tiġi revokata jew almenu riformata, huwa l-Avukat Ġenerali biss li għandu s-setgħa jitlob ir-revoka ta' din l-ordni;

19. Illi fil-fatt l-Artikolu 4(11) jipprovdi illi:

> *"4(11) Ordni ta' sekwestru għandu, kemm-il darba ma jiġix revokat aktar kmieni mill-Avukat Ġenerali b'avviż bil-miktub notifikat lill-persuna*

> *suspettata u lis-sekwestratarju bil-mod previst fis-subartikolu (9), jispiċċa milli jkollu seħħ ma' għeluq żmien sitt (6) xhur mid-data li fiha jkun sar; u l-qorti tista', wara li ssir talba mill-Avukat Ġenerali, u meta tkun sodisfatta li jeżistu raġunijiet suffiċjenti, testendi l-validità ta' dak l-ordni ta' sekwestru għal perjodu ieħor ta' sitt (6) xhur. Il-qorti ma tagħmilx ordni ieħor ta' sekwestru dwar dik il-persuna suspettata kemm-il darba ma tkunx sodisfatta li hemm informazzjoni sostanzjalment ġdida dwar ir-reat imsemmi fl-artikolu 3".*

20. Illi filwaqt li wieħed jista' jifhem illi mal-ħruġ tal-ordni per se, il-persuni affettwati ma jintalbux iwieġbu għal dak li jkun qed jallega l-Avukat Ġenerali fil-konfront tagħhom (u għaldaqstant il-Qorti tkun semgħet biss lil Avukat Ġenerali qabel tilqa' t-talba għall-ħruġ tal-ordni), daqstant ieħor huwa inkonċepibbli kif il-persuna affetwata m'għandha l-ebda dritt fil-Liġi li ssemma leħinha u tattaka t-teżi tal-Avukat Ġenerali sakemm ma tiġix eventwalment akkużata li kkomettiet reat, fejn imbagħad jiskattaw l-effetti tal-Artikolu 5 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta

21. Illi fil-fatt d-disposizzjonijiet tal-Artikolu 4 jikkuntrastaw ferm ma' dak li jiddisponi l-Artikolu 5 tal-Kap 373 li jirreferi għal ordni ta' friżar ta' persuna akkużata. L-effetti ta' friża huma tista' tgħid identiċi għall-effetti kontemplati fl-Artikolu 4, tant li d-diċitura tal-Artikolu 5(1)(a) tinkludi l-kliem "jissekwestra f'idejn terzi". Id-differenza fundamentali bejn l-Artikolu 4 u l-Artikolu 5 hija li fil-każ tal-Artikolu 5 il-Qorti Kriminali għandha s-setgħa li tissindika l-ordni ta' friża u dan billi:

> *"(i) tistabbilixxi xi flejjes jistgħu jitħallsu lil jew jiġu riċevuti mill-akkużat filwaqt li jkun qed iseħħ dak l-ordni, fejn jiġu speċifikati l-għejjun, il-mod u modalitajiet oħra ta' ħlas, inklużi salarju, paga, pensjoni u benefiċċji soċjali li jitħallsu lill-akkużat, sabiex huwa u l-familja tiegħu jitħallilhom għixien deċenti f'ammont, fejn ikun hemm mezzi biżżejjed, ta' tlettax-il elf u disa' mija u sitta u sebgħin euro u erbgħa u għoxrin ċenteżmu (€13,976.24) fis-sena – L-ewwel proviso tal-Artikolu 5(1)(b) tal-Kap 373;*
>
> *(ii) tawtorizza l-ħlas ta' djun li jkollhom jitħallsu mill-akkużat lil kredituri bona fide u li jkunu saru qabel ma jkun sar dak l-ordni għal raġuni tajba tawtorizza lill-akkużat biex jittrasferixxi proprjetà mobbli jew immobbli – It-tieni proviso tal-Artikolu 5(1)(b) tal-Kap 373;*
>
> *(iii) L-akkużat jista', fi żmien tlett ijiem tax-xogħol mid-data ta' meta saret l-ordni taħt is-subartikolu (7), jagħmel talba lill-Qorti Kriminali għar-revoka tal-ordni sakemm dik l-ordni tibqa' fis-seħħ sakemm ma tkunx revokata mill-Qorti Kriminali – Artikolu 5(9) tal-Kap 373";*

22. Illi dan ifisser li filwaqt li persuna akkużata tgadwi minn dritt li titlob rimedju ordinarju, dritt fundamentali sabiex persuna akkużata tingħata smigħ xieraq, mill-banda l-oħra persuna investigata fuq suspett li hija kkomettiet xi reat, ssib ruħha bl-assi tagħha kollha sekwestrati għal perijodu minn sitt xhur sa sena mingħajr m'għandha l-ebda dritt skont il-Liġi li tirrikorri għal Qorti ta' setgħa ordinarja sabiex titlob li tiġi sindikata jew revokata l-ordni u dan għaliex id-dritt tar-revoka huwa wieħed esklussiv għall-Avukat Ġenerali;

23. Illi hawn ukoll qed nitkellmu fuq sitwazzjoni fejn individwi li għadhom qed jiġu investigati, allegatament fuq konklużjonijiet ta' inkjesta maġisterjali dwar allegati kickbacks fis-somma ta' Euro100,000 fuq bejgħ ta' passaporti, sabu ruħhom f'sitwazzjoni katastrofika li jekk mhux ser tiġi indirizzata, ser issarraf biss fil-falliment tagħhom personali u tan-negozji tagħhom ossija s-soċjetajiet rikorrenti;

24. Illi s-soċjetajiet rikorrenti jimpjegaw 'il fuq minn 80 persuna fuq bażi full time. Dawn huma soċjetajiet li joperaw u wħud minnhom ilhom joperaw għal għexieren ta' snin. L-ordni ta' sekwestru li huwa indubbjament wieħed drakonjan fl-estremità ġabet lil dawn il-kumpaniji għarkubtejhom u dan peress illi:

(a) Għandhom il-kontijiet bankarji kollha iffriżati;

(b) Debituri tar-rikorrenti li qed jipprovaw jagħmlu pagamenti fil-kontijiet tal-kumpaniji mhux jitħallew jagħmlu dan;

(c) Kredituri tar-rikorrenti m'hux qed jitħallsu;

(d) Il-pagi tax-xahar ta' Settembru ta' 78 ħaddiem ċertament estranei għal dawn il-proċeduri ma tħallsux;

(e) Il-kumpaniji in ġenerali mhux jitħallew joperaw.

25. Illi r-rikorrenti għandhom ħafna xi jgħidu dwar din l-ordni ta' sekwestru u huma preklużi li jagħmlu dan minħabba li sfortunatament il-konklużjoniet tal-inkjesta maġisterjali l-Avukat Ġenerali ma jridx jippublikahom;

26. Illi r-rikorrenti jħossu wkoll illi sabiex huma jingħataw smigħ xieraq u jiġi rispettat il-prinċipju tal-equality of arms, huma għandu jkollhom, id-dritt bil-Liġi illi jikkontestaw u jitolbu r-revoka jew varjazzjoni ta' din l-ordni ta' investigazzjoni quddiem Qorti ta' setgħa ordinarja f'dan il-każ quddiem il-Qorti Kriminali;

27. Illi wkoll, u dan sabiex jiġi assigurat il-bilanċ bejn id-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti u dawk tal-interess ġenerali li suppost jippromwovi l-Istat, ir-rikorrenti jikkontendu li għandu jkollhom dritt jitolbu li Qorti Kriminali tintervjeni sabiex huma ma jirrekawx preġudizzju irrimedjabbli fil-kors tal-investigazzjoni, li l-modalità u t-tul tagħha huwa wara kollox fid-diskrezzjoni tal-Avukat Ġenerali;

28. Illi r-rikorrenti għaldaqstant jemmnu illi qed isofru minn leżjoni ta' diversi drittijiet fundamentali tagħhom, u ċioè;

(i) Leżjoni tad-dritt tas-smigħ xieraq kif protett bl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 6 tal-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

(ii) Leżjoni tad-dritt tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tiegħu kif protett bl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

(iii) Leżjoni tad-dritt tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 7 tal-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta u dan peress illi l-ordni insindikabbli ta' sekwestru u investigazzjoni qed jinfliġġi fuqhom piena konsegwenzjali mill-eħrex mingħajr ma huma ħatja li kkomettew reat.

29. Illi għaldaqstant qiegħda ssir dina l-kawża;

30. Illi r-rikorrenti jafu personalment b'dawn il-fatti kollha hawn fuq dikjarati.

Għaldaqstant fid-dawl tal-fatti hawn esposti, r-rikorrenti umilment jitolbu lil dina l-Onorabbli Qorti jogħġobha:

1. Tiddikjara illi l-Artikolu 4 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta ma joffrix rimedju ta' natura ordinarja lill-persuni effetwati biex jitolbu lil Qorti ta' setgħa ordinarja tissindika jew tvarja ordni maħruġha taħt dan l-Artikolu;

2. Tiddikjara illi konsegwentament r-rikorrenti sofrew leżjoni tad-dritt tas-smigħ xieraq kif protett bl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 6 tal-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

3. Tiddikjara illi r-rikorrenti sofrew ukoll leżjoni tad-dritt tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tiegħu kif protett bl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

4. Tiddikjara illi r-rikorrenti sofrew ukoll leżjoni tad-dritt tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 7 tal-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta u dan peress illi l-ordni insindikabbli ta' sekwestru u investigazzjoni qed jinfliġġi fuqhom piena konsegwenzjali mill-eħrex mingħajr ma huma ħatja li kkomettew reat;

5. Tannulla, tirrevoka jew tvarja l-ordni ta' sekwestru u investigazzjoni mertu ta' dina l-kawża;

6. Tieħu dawk il-provvedimenti li hija tħoss neċessarji sabiex jiġu salvagwardati d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti.

Bl-ispejjeż kontra l-intimati li huma minn issa inġunti għas-subizzjoni.'

3. L-intimati wieġbu illi:

‘1. Illi l-esponenti jiddikjaraw li t-talbiet tar-rikorrenti għandhom jiġu miċħuda peress li huma infondati fil-fatt u fid-dritt għaliex ma jirriżulta l-ebda ksur tal-artikoli msemmija mir-rikorrenti u dan għar-raġunijiet segwenti li qed jiġu hawn elenkati mingħajr preġudizzju għal xulxin:

2. Illi l-ordni ta’ investigazzjoni u l-ordni ta’ sekwestru maħruġa skont l-artikolu 4 tal-Kap. 373 tal-Liġijiet ta’ Malta, ġew ordnati mill-Qorti wara li l-Qorti Kriminali, fl-għerf u fl-esperjenza tagħha rat li kien hemm lok li dawn l-ordnijiet jinħarġu għaliex huwa wkoll fl-interess ġenerali li dan iseħħ. Ċertament li twaqqaf u tinvestiga reat kriminali milli jseħħ jew ikompli jseħħ huwa fl-interess pubbliku;

*3. Illi l-esponenti jirrilevaw li persuna li tkun qed tiġi investigata dwar reati serjissimi, **ser ikollha taffaċċja ċertu restrizzjonijiet, fosthom bil-ħruġ ta’ ordni ta’ sekwestru**, u apparti hekk jistgħu anke, skont l-eżitu tal-investigazzjoni, jittieħdu proċeduri kriminali fil-konfront tagħha. Dawn ir-restrizzjonijiet ma jistgħux jiġu kklassifikati bħala piena ai termini tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni, l-artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6 tal-Ewwel Skeda tal-Kap. 319, iżda huma miżuri kawtelatorji li huma neċessarji u raġonevoli u meħuda dejjem fl-interess ġenerali;*

*4. Illi safejn l-ilment tar-rikorrenti huwa msejjes fuq l-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea, l-esponenti jirrileva li skont il-proviso tal-istess artikolu, l-Istat għandu kull jedd li jgħaddi dawk il-liġijiet li jidhrulu xierqa, f’dan il-każ sabiex jipproteġi r-rikavat ta’ kull reat kriminali. Għaldaqstant, l-esponenti jissottolineaw li din il-miżura hija għal kollox **leġittima, ġustifikata u proporzjonata u taqa’ taħt l-interessi tal-Istat li jżomm is-sigurtà pubblika u dan sabiex jiġi evitat diżordni jew egħmil kriminali**;*

5. Illi l-esponenti jissollevaw l-improponibilità tal-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni għaliex l-Artikolu 37 jitkellem biss dwar teħid forzuż, jiġifieri teħid b’mod obbligatorju bħal meta għandek esproprijazzjoni, li żgur ma tiffigurax f’dan il-każ għaliex l-esponenti ma ħadux l-assi u l-flejjes tar-rikorrenti. Isegwi għalhekk li l-Artikolu 37 joffri ħarsien unikament meta hemm teħid tal-proprjetà minħabba xi effett ta’ xi att tal-Istat. Skont din id-disposizzjoni tal-Kostituzzjoni, l-istess protezzjoni mhix mogħtija meta jkun hemm interferenza fid-dritt għat-tgawdija paċifika tal-proprjetà;

6. Illi kemm id-Direttiva 2014/42/UE, kif ukoll id-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet Paulet vs United Kingdom, it-tnejn imsemmija mir-rikorrenti, jittrattaw xenarji għal kollox differenti mill-każ preżenti proprju għaliex id-direttiva qed tirreferi għal ordni ta’ ffrizar (freezing order) u l-każ fl-ismijiet Paulet vs United Kingdom qed jirreferi għal ordni ta’ konfiska (confiscation order) li huma bil-wisq differenti minn ordni ta’ sekwestru (attachment order) fejn din tal-aħħar hija ordni kawtelatorja;

*7. <u>L-ordni ta' sekwestru</u> tinħareġ meta hemm persuna suspettata u jinħareġ għal żmien qasir waqt li jkunu għaddejjin l-investigazzjonijiet, jiġifieri sa massimu ta' sitt xhur, li jistgħu jiġu mġedda għal sitt xhur oħra, iżda jrid ikun hemm **<u>raġunijiet ġodda validi</u>** sabiex dan ikun jista' jseħħ. Din hija miżura li tittieħed meta jkun hemm **<u>raġunijiet ta' suspett</u>** u ma jkunx għad hemm akkużi maħruġa u huwa speċifikament għalhekk li tali ordni ma ttulx u tibqa' fis-seħħ sa sitt xhur jew inqas, jekk l-investigazzjoni tiġi konkluża qabel dan iż-żmien. Kwindi kien dan il-għan tal-leġislatur meta ġie biex jilleġisla f'dan il-kamp delikat meta ma pprovdiex mezz ta' kontestazzjoni minn ordni ta' sekwestru – sabiex l-investigazzjonijiet ma jiġux imxekkla u sabiex l-informazzjoni meħtieġa tibqa' ntatta;*

8. Minn eżami bir-reqqa tal-artikolu 4(7) tal-Kap. 373, naraw li qabel ma l-Qorti Kriminali toħroġ tali ordni ta' investigazzjoni u sekwestru, tkun diġà indagat u xtarret sew il-każ ta' quddiemha.[2] *Dan jimplika li tali ordnijiet ma jinħarġux bl-addoċċ. F'dawn it-tip ta' investigazzjonijiet, min ikun qed jinvestiga jrid jaġixxi b'mod mgħaġġel u dan sabiex il-provi jiġu salvagwardjati u l-investigazzjoni tkun suċċess. Huwa għalhekk li l-leġislatur ħaseb li ma jagħtix lok għal kontestazzjoni għax jekk jagħmel dan, hemm riskju li l-provi jegħbu. Tali ordni ta' sekwestru hija miżura kawtelatorja meħuda fl-interess pubbliku maħsuba biex tiżgura li ħwejjeg li setgħu nkisbu minn attivitajiet kriminali ma jintilfux sakemm idumu għaddejjin l-investigazzjonijiet;*

*9. <u>L-ordni tal-iffriżar</u> hija miżura kompletament differenti u huwa għalhekk li l-leġislatur jitrattahom b'modi diversi. L-ordni tal-iffriżar tinħareġ meta jkollok akkużi maħruġin kontra l-persuni u għalhekk persuna tkun **akkużata**. Dan it-tip ta' ordni m'għandux żmien ta' validità, għall-kuntrarju ta' ordni ta' sekwestru li huwa validu għal massimu sitt xhur;*

10. Illi f'dan il-każ, irid jiġi enfasizzat li preżentement hemm xogħol investigattiv kbir għaddej u assolutament ma hemm l-ebda tkaxkir tas-saqajn;

11. Illi fid-dawl ta' dak kollu li ntqal fuq, bl-ebda mod m'għandu jirriżulta li hemm ksur tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni, tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u tal-Artikolu 6 tal-Ewwel Skeda tal-Kap. 319;

12. Illi huwa prinċipju stabbilit li ma jistax jinsab ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq jekk proċess kriminali ma jiġix eżaminat fl-intier tiegħu. Issa fil-każ preżenti, <u>il-proċess kriminali għadu lanqas biss skatta għaliex l-</u>

[2] (7) Qabel ma tagħmel ordni ta' investigazzjoni jew ordni ta' sekwestru, il-qorti tista' titlob li tisma' lill-Avukat Ġenerali bil-magħluq u ma tagħmilx dak l-ordni - (a) kemm-il darba ma taqbilx mal-Avukat Ġenerali li hemm raġuni biżżejjed kif provdut fis-subartikolu (1); u (b) fil-każ ta' ordni ta' investigazzjoni, kemm-il darba l-qorti ma tkunx sodisfatta li jkun hemm raġuni biżżejjed biex wieħed jissuspetta li l-materjal li għalih tirreferi t-talba - (i) x'aktarx li jkun ta' siwi sostanzjali (kemm jekk waħdu jew flimkien ma' materjal ieħor) għall-investigazzjoni li għaliha tkun saret it-talba, u (ii) ma jkunx jikkonsisti f'komunikazzjonijiet imsemmija fis-subartikolu (3)(a).)

investigazzjoni inizjali, li tista' twassal għal akkużi fil-konfront tar-rikorrenti, għadha għaddejja. Għalhekk, tali lmenti rigward nuqqas ta' smigħ xieraq huma intempestivi u prematuri u għandhom jiġu miċħuda;

13. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.'

4. B'sentenza mogħtija fit-23 ta' April, 2021, il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili ddeċidiet il-kawża billi:

'1. Tiċħad l-eċċezzjonijiet kollha sollevati mill-intimati;

2. Tilqa' l-ewwel talba tar-rikorrenti u tiddikjara li l-artikolu 4 tal-Kap. 373 tal-Liġijiet ta' Malta ma joffrix rimedju ta' natura ordinarja lill-persuni affettwati biex jitolbu lill-qorti ta' setgħa ordinarja tissindika jew tvarja ordni maħruġa taħt dan l-artikolu;

3. Tiċħad it-tieni u r-raba' talba tar-rikorrenti;

4. Tilqa' t-tielet talba tar-rikorrenti u tiddikjara li huma sofrew leżjoni tad-dritt tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tagħhom kif protett bl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

5. Tiċħad il-ħames talba tar-rikorrenti;

6. Tillikwida d-danni morali sofferti mir-rikorrenti fis-somma ta' tliet mitt Euro (€300) għal kull wieħed jew waħda minnhom u tordna li dawn id-danni morali għandhom jitħallsu mill-intimati solidalment bejniethom lil kull wieħed jew waħda mir-rikorrenti.

L-ispejjeż għandhom jitħallsu inkwantu għal kwart (1/4) mir-rikorrenti u inkwantu għar-rimanenti tliet kwarti (3/4) mill-intimati.

Il-Qorti tordna wkoll lir-Reġistratur tal-Qrati u Tribunali sabiex f'każ li din is-sentenza tgħaddi in ġudikat, jibgħat kopja ta' din is-sentenza lill-Ispeaker tal-Kamra tad-Deputati kif stabbilit fl-artikolu 242 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u

Proċedura Ċivili.'

5. L-intimati appellaw mis-sentenza u lmentaw li:

5.1. L-ewwel Qorti ma kinitx korretta meta sabet li l-Artikolu 4 tal-Kap. 373 jikkostitwixxi ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti sanċiti fl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem;

5.2. Rigward il-kumpens mogħti mill-ewwel Qorti;

5.3. Rigward l-ispejjeż.

Konsiderazzjonijiet

6. Kronoloġikament, il-fatti li wasslu għall-appell kienu s-segwenti:

6.1. Fil-21 ta' Settembru, 2020, fuq talba tal-Avukat Ġenerali, il-Qorti Kriminali ħarġet ordni ta' investigazzjoni u sekwestru[3] skont l-Artikolu 4 tal-Att dwar *Money Laundering* (Kap. 373) kontra diversi nies u kumpaniji fosthom l-appellati ħlief Kasco Holdings Limited. Din tal-aħħar ġiet milquta b'ordni simili maħruġa l-għada 22 ta' Settembru, 2020.[4] L-ordnijiet fihom dikjarazzjoni tal-Qorti Kriminali li hemm *"raġunijiet biżżejjed ta' suspett li l-persuni suspettati hawn fuq imsemmija, huma ħatja ta' reat ai termini tal-Artikolu 3 tal-Kap. 373 tal-Liġijiet ta' Malta"*, u li *".... tinsab sodisfatta li hemm raġuni biżżejjed biex*

[3] Fol. 65.
[4] Fol. 74.

wieħed jissuspetta li l-materjal li għalih tirreferi t-talba x'aktarx li jkun ta' siwi sostanzjali għall-investigazzjoni li għaliha saret it-talba, u li dan il-materjal ma jikkonsistix f'komunikazzjonijiet privileġġati". Imbagħad hemm lista twila ħafna ta' sekwestratarji.

6.2. Fil-lejl ta' bejn il-21 u 22 ta' Settembru, 2020, il-Pulizija għamlet tfittxija fid-dar residenzjali tal-appellat Keith Schembri, elevat numru ta' oġġetti u ħaditu taħt arrest fil-Kwartieri Ġenerali tal-Pulizija. Filgħaxija fit-22 ta' Settembru, 2020, Schembri nħeles mill-arrest;

6.3. Skont l-att promutur, fl-24 ta' Settembru, 2020, uħud mir-rikorrenti llum appellati ppreżentaw rikors li bih talbu ukoll lill-Qorti Kriminali sabiex tinnomina amministratur bl-għan li l-kumpaniji milquta jkunu jistgħu jkomplu bin-negozju taħt is-sorveljanza tal-Qorti iżda fil-25 ta' Settembru, 2020, wara oġġezzjoni da parti tal-Avukat Ġenerali, it-talba tagħhom ġiet miċħuda. L-għada, 26 ta' Settembru, 2020, uħud mill-appellati talbu wkoll lill-Qorti Kriminali tawtorizza l-ħlas tal-pagi tal-impjegati tal-istess kumpanija segwit b' rikors ieħor, ippreżentat l-għada 27 ta' Settembru, 2020, minn diversi impjegati mhux soġġetti għall-ordni ta' sekwestru u investigazzjoni sabiex jiġu rilaxxjati l-pagi tagħhom;

6.4. Fit-2 ta' Ottubru, 2020, pendenti l-eżitu tar-rikorsi fuq imsemmija, ir-rikorrenti ppreżentaw il-kawża u permezz ta' liema l-appellati sostnew li f'kull każ il-Qorti Kriminali m'għandhiex is-setgħa li tissindika jew tagħti ordnijiet lill-appellanti f'każijiet ta' ordni ta' sekwestru u investigazzjoni maħruġa taħt l-Artikolu 4 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta. Filwaqt li ddikjaraw li jistgħu jifhmu għalfejn mal-ħruġ tal-ordni *per se* il-persuni affetwati ma jintalbux iwieġbu għal dak li jkun allega l-Avukat Ġenerali fil-konfront tagħhom, jilmentaw li huwa inkonċepibbli kif persuna milquta b'ordni simili m'għandhiex id-dritt fil-Liġi ssemma' leħinha u tattakka t-teżi tal-Avukat Ġenerali, sakemm ma titressaqx il-qorti u tiġi akkużata li wetqet reat. F'dak il-każ jiskattaw l-effetti tal-Artikolu 5 tal-Kap. 373 tal-Liġijiet ta' Malta;

6.5. Kontestwalment, l-appellati ppreżentaw ukoll quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) rikors b'urġenza għal *interim measure* permezz ta' liema talbu l-ħruġ ta' miżura proviżorja sabiex jinħatar/u amministratur/i li taħt l-awtorita` tagħha jew tal-Qorti Kriminali jamministra l-operat tas-soċjetajiet rikorrenti b'mod li l-istess soċjetajiet jibqgħu joperaw taħt is-sorveljanza tagħha u b'hekk jiġi evitat il-falliment tagħhom, tas-sidien tagħhom u t-telfien ta' ħafna impjiegi.

6.6. Fil-frattemp, permezz ta' digriet mogħti fid-9 ta' Ottubru, 2020, il-Qorti Kriminali:

(i) astjeniet milli tieħu konjizzjoni tat-talba ta' uħud mill-impjegati tas-soċjetajiet appellati għar-rilaxx tal-pagi tagħhom taħt sorveljanza ta' espert jew amministratur proviżorju appuntat minnha. Dan għaliex permezz ta' żewġ noti ppreżentanti quddiemha fit-8 ta' Ottubru, 2020, l-Avukat Ġenerali nfurmat lill-Qorti Kriminali li hija kienet ħadet deċiżjoni li l-ordnijiet ta' sekwestru maħruġa fil-21 u 22 ta' Settembru, 2020, jiġu revokati limitatament fil-konfront ta' Kasco Recycling Limited, 3City Designs Limited, Berner Malta Limited, Kasco Engineering Limited, Kasco Trading Limited, Kasco Limited u Kasco Holdings Limited bl-għan li jitħallsu l-pagi fl-ammonti u mill-kontijiet bankarji ndikati fid-dokument anness man-nota ppreżentata mir-rikorrenti fis-7 ta' Ottubru, 2020, iżda l-ordnijiet ta' sekwestru kellhom jibqgħu fis-seħħ fl-intier tagħhom fil-konfront tal-bqija tal-proprjeta` tal-imsemmija kumpaniji u l-kumplament tas-suspettati msemmija fl-istess ordni ta' sekwestru; u

(ii) ċaħdet it-talba għall-ħatra ta' amministratur proviżorju sabiex ikun jista' jiġġestixxi n-negozju tas-sekwestrati b'mod li jkun jista' jeffetwa l-ħlasijiet tal-pagi *stante* li, għalkemm dak iż-żmien kien qiegħed jiġi diskuss l-abbozz ta' liġi numru 160[5], il-miżura mitluba ma kinitx kontemplata fil-Kap. 373;

[5] Sabiex jipprovdi għall-identifikazzjoni, it-traċċar, l-iffriżar u l-konfiska tar-rikavat mill-kriminalita`, inkluż proprjeta` li tiġi minn *money laundering*, dħul u benefiċċji oħra li ġejjin minn rikavat miżmuma minn akkużati kriminali, proprjeta` li hija r-rikavat ta', jew li intużat fi, jew intenzjonati jew allokata għall-użu ta' finanzjar ta' terroriżmu, atti terroristiċi jew organizzazzjonijiet terroristiċi, għat-twaqqif tal-Uffiċċju għall-Irkupru tal-Assi bħala korp,

6.7. Fl-14 ta' Ottubru, 2020, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) laqgħet it-talba tal-appellati għall-ħruġ ta' *interim measure* u ddeċidiet li bħala miżura proviżorja għandu jinħatar amministratur jew amministraturi taħt l-awtorita` tagħha u taħt is-sorveljanza tal-Avukat Ġenerali sabiex jamministra/w l-operat tas-soċjetajiet appellati b'tali mod li dawn ma jsofrux preġudizzju rrimedjabbli u jiġi evitat il-falliment tagħhom;

6.8. L-intimati appellaw mill-imsemmija miżura proviżorja permezz ta' rikors preżentat fit-30 ta' Ottubru, 2020. Fl-istess ħin, fit-3 ta' Novembru, 2020, l-Avukat Ġenerali talab lill-Qorti Kriminali tirriduċi l-effetti tal-Ordni ta' Sekwestru fil-konfront tas-soċjetajiet kummerċjali Kasco Recycling Limited, 3 City Designs Limited, Berner Malta Limited, Kasco Engineering Limited, Kasco Trading Limited, u Kasco Limited u tgħaddi biex taħtar espert bl-għan li janalizza liema huma l-attivitajiet negozjali ordinarji fil-kummerċ tal-entitajiet suspettati bil-għan li jkunu jistgħu jiġu awtorizzati filwaqt li kull rikavat minnhom jibqa' suġġett għall-Ordni ta' Sekwestru.

---

indipendenti mill-Gvern, għall-iskop imsemmi, għall-konfiska bbażata fuq il-kundanna mhux ibbażata fuq kundanna ta' rikavat mill-kriminalita` u kwistjonijiet oħra konsegwenzjali jew anċillari għalihom.

6.9. Permezz ta' digriet mogħti fid-9 ta' Novembru, 2020, il-Qorti Kriminali ddeċidiet illi dak mitlub huwa effettivament fis-setgħa tal-Avukat Ġenerali mingħajr il-ħtieġa tal-awtorizzazzjoni tagħha iżda b'analoġija għal poteri li hija għandha a tenur tal-Artikolu 650 tal-Kodiċi Kriminali, sabiex tkun tista' tagħti direzzjoni lill-Avukat Ġenerali dwar it-talba minnu mressqa, ħatret espert sabiex jippreżenta rapport fejn jindika lill-Qorti liema huma dawk l-attivitajiet negozjali li huma meħtieġa li jsiru sabiex l-operat ta' kuljum tas-soċjetajiet kummerċjali Kasco Recycling Limited, 3 City Designs Limited, Berner Malta Limited, Kasco Engineering Limited, Kasco Trading Limited u Kasco Limited ma jiġix imxekkel jew imwaqqaf bl-Ordni ta' Sekwestru maħruġ fil-konfront tagħhom u wkoll jindika l-modalita` kif dawn l-attivitajiet negozjali jkunu jistgħu jitmexxew fl-ambitu tal-imsemmi Ordni. Dan bl-intendiment li, ġialadarba ssir din l-identifikazzjoni, huwa l-Avukat Ġenerali li għandu d-deċiżjoni aħħarija dwar jekk għandux jirriduċi l-effetti tal-Ordni minnu mitluba u maħruġ mill-Qorti.

6.10. Fis-16 ta' Novembru, 2020, din il-Qorti laqgħet parzjalment l-appell tal-intimati mid-deċiżjoni mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) fl-14 ta' Ottubru, 2020, dwar il-ħruġ ta' *interim measure* fis-sens li l-amministratur għandu jintgħażel mill-Qorti Kriminali wara li tisma' l-partijiet, a spejjeż tal-kumpaniji sekwestrati, b'dan illi l-amministratur għandu jwettaq id-dmirijiet tiegħu taħt id-

direzzjoni u l-awtorita` tal-Qorti Kriminali diment li jibqgħu fis-seħħ l-ordnijiet ta' investigazzjoni u sekwestru tal-21 u 22 ta' Settembru 2020;

6.11. Fid-29 ta' Jannar, 2021, ingħalaq il-ġbir tal-provi quddiem l-ewwel Qorti u l-kawża tħalliet għas-sentenza bid-dritt li l-partijiet jippreżentaw noti ta' sottomissjonijiet.[6] Madanakollu, permezz ta' rikors ippreżentat fit-8 ta' April 2021,[7] l-appellanti talbu lill-ewwel Qorti sabiex ma tagħtix is-sentenza u tippermetti li jixhed ir-Reġistratur tal-Qrati Kriminali u Tribunali dwar l-iżviluppi fil-każ. Wara digriet tal-Qorti, l-appellanti spjegaw li l-iżviluppi li kienu qegħdin jirreferu għalihom jikkonsistu fil-fatt li fl-20 ta' Marzu, 2021, l-appellati Keith Schembri, Alfio Schembri, Malcolm Scerri flimkien ma' numru ta' kumpaniji oħra appellati f'din il-kawża kienu tressqu l-qorti u akkużati b'diversi reati li jinkludu *money laundering*, u nħarġet ordni ta' ffriżar kontrihom skont id-dispożizzjonijiet tal-Kap. 373.[8]

6.12. B'digriet tal-21 ta' April, 2021,[9] il-Qorti ċaħdet it-talba magħmula bir-rikors tat-8 ta' April, 2021, għaliex l-appellanti naqsu milli jiġġustifikaw it-talba milli jispjegaw ir-rilevanza għall-meritu;

[6] Fol. 129.
[7] Fol. 139.
[8] Fol. 141.
[9] Fol. 142 – 143.

6.13. Fit-23 ta' April, 2021, l-ewwel Qorti ddeċidiet il-kawża u fit-13 ta' Mejju, 2021, l-intimati appellaw mis-sentenza.

Konsiderazzjoni

7. Permezz tal-ewwel aggravju l-appellanti jilmentaw li l-ewwel Qorti ma kellhiex issib ksur tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea. Isostnu li l-Art. 4 tal-Kap. 373 għandu jitqies fiċ-ċirkostanzi partikolari ta' dan il-każ u ċioe` fil-kuntest tal-iżviluppi li seħħew fl-20 ta' Marzu, 2021, meta r-rikorrenti Keith Schembri, Alfio Schembri, Malcom Scerri flimkien ma' numru ta' kumpaniji appellati ġew fil-fatt akkużati b'diversi reati li jinkludu ħasil ta' flus u fil-kuntest tal-fatt li sussegwentement inħarġet ordni ta' ffriżar fil-konfront tagħhom a tenur tal-Artikolu 5 tal-Kap. 373. L-appellanti jargumentaw li l-ordni ta' investigazzjoni u l-ordni ta' sekwestru ma nħarġux bl-addoċċ iżda għaliex kien hemm ċertu provi skjaċċanti li kienu neċessarjament jimmilitaw favur il-ħruġ ta' tali ordnijiet. Jinsistu li skont il-proviso tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea l-Istat għandu kull jedd li jgħaddi dawk il-liġijiet li jidhrulu xierqa, f'dan il-każ sabiex jipproteġi r-rikavat ta' kull reat kriminali, u li l-miżura in kwistjoni hija għal kollox leġittima, ġustifikata u proporzjonata. Jisħqu li ordni *a tenur* tal-Artikolu 4 tal-Kap. 373 huwa ta' natura kawtelatorja u jinħareġ għal żmien qasir. Iżidu li dan huwa fl-interess pubbliku sabiex l-informazzjoni meħtieġa tibqa' ntatta

speċjalment f'pajjiż żgħir bħal tagħna. Skont l-appellanti, ir-raġuni għalfejn l-artikolu in kwistjoni ma jippermettix kontestazzjoni hija sabiex l-investigazzjonijiet ma jiġux imxekkla u x-xogħol tal-Pulizija jkun jista' jsir u jkollu suċċess. Jargumentaw ukoll li ordni a tenur tal-Artikolu 4 ma tistax tiġi attakkata fl-istadju tal-investigazzjonijiet għaliex l-istess jistrieħu fuq informazzjoni li, sabiex ma jkunx hemm riskju ta' ċaqlieq ta' flus, ma tistax tiġi żvelata f'dak l-istadju. Jikkonkludu għalhekk li m'hemmx ksur tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea għaliex: (i) il-proprjeta` tal-appellati ġiet miżmuma għal żmien mhux daqstant twil; (ii) kien hemm għanijiet leġittimi għall-ħruġ ta' tali ordni; u (iii) kien fl-interess ġenerali u l-interess pubbliku li dan iseħħ. Dan ukoll fil-kuntest tal-fatt li l-flus ma kinux konfiskati iżda baqgħu tal-appellati. Jargumentaw finalment illi minkejja l-allegati restrizzjonijiet tal-Artikolu 4 tal-Kap. 373, <u>qabel</u> is-sentenza ta' din il-Qorti fir-rigward tal-*interim measure* il-Qorti Kriminali kienet diġa ħatret espert sabiex ikun jista' jamministra ċertu attivitajiet peress li fil-każ preżenti l-ordni laqtet mhux biss individwi iżda wkoll kumpaniji.

8. L-Art. 4 tal-Kap. 373 jitratta dwar ħruġ ta' ordni ta' investigazzjoni u sekwestru mill-Qorti Kriminali, fuq talba tal-Avukat Ġenerali, fejn ikollu raġuni biżżejjed sabiex jissuspetta li persuna hi ħatja tar-reat ta' *money laundering*. Ordni ta' sekwestru li għandu jkun notifikat lis-suspettat u lis-sekwestratarju u jdum fis-seħħ għal sitt xhur mid-data tal-ħruġ. Perjodu

li jista' jiġi estiż mill-istess qorti għal sitt xhur oħra fuq talba tal-Avukat Ġenerali.

9. Fis-sentenza l-ewwel Qorti, b'referenza għall-ilment relatat mal-Art. 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni, qalet li kienet qiegħda tifhem li l-ilment tar-rikorrenti kien b'referenza għall-ordni ta' sekwestru u mhux l-ordni ta' investigazzjoni. Ordni li skont subinċiż (6) tal-Art. 4 tal-Kap. 373 twassal:

> *"(a) li jissekwestra f'idejn dawk il-persuni (hawnhekk iżjed 'il quddiem imsejħa "is-sekwestratarji") li jkunu msemmijin fit-talba l-flus u l-proprjetà mobbli oħra kollha li jkunu dovuti jew jgħajjtu jew jappartjenu lill-persuna suspettata,*
>
> *(b) li jordna lis-sekwestratarju biex jiddikjara bil-miktub lill-Avukat Ġenerali, mhux aktar tard minn erbgħa ugħoxrin siegħa mill-ħin tan-notifika tal-ordni, ix-xortau l-provenjenza tal-flus u l-proprjetà mobbli oħrakollha hekk sekwestrati, u*
>
> *(ċ) li jipprojbixxi lill-persuna suspettata milli tittrasferixxijew b'xi mod ieħor tiddisponi minn xi proprjetàmobbli jew immobbli".*

10. Jibda biex jingħad li fl-ebda parti tas-sentenza l-ewwel Qorti ma qalet li l-ordni ta' sekwestru nħarġet b'mod kappriċuż. Il-konsiderazzjonijiet li wasslu lill-ewwel Qorti sabiex issib illi l-Artikolu 4 tal-Kap. 373 jilledi l-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea kienu dawn:

> *'28. Ir-rikorrenti qegħdin jilmentaw ukoll li peress li l-artikolu 4 tal-Kap. 373 ma jagħtix rimedju ordinarju quddiem qorti ta' setgħa ordinarja li għandha l-poter li tissindika jew tvarja ordni magħmula taħt dak l-artikolu, huma qegħdin isofru minn ksur tad-dritt tal-paċifika tgawdija tal-possedimenti tagħhom kif imħares mill-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni, u kif ukoll riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap. 319. Il-*

Qorti tifhem li dan l-ilment huwa indirizzat lejn l-ordni ta' sekwestru u mhux lejn l-ordni ta' investigazzjoni.

29. L-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea jipprovdi illi:

> *"Kull persuna naturali jew persuna morali għandha dritt għat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tagħha. Ħadd ma għandu jiġi pprivat mill-possedimenti tiegħu ħlief fl-interess pubbliku u bla ħsara tal-kundizzjonijiet provduti bil-liġi u bil-prinċipji ġenerali tal-liġi internazzjonali.*
>
> *Iżda d-dispożizzjonijiet ta' qabel ma għandhom b'ebda mod inaqqsu d-dritt ta' Stat li jwettaq dawk il-liġijiet li jidhrulu xierqa biex jikkontrolla l-użu ta' proprjetà skont l-interess ġenerali jew biex jiżgura l-ħlas ta' taxxi jew kontribuzzjonijiet oħra jew pieni."*

30. Il-Qorti ssib li r-riferiment li jagħmlu r-rikorrenti għad-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea fl-ismijiet Filkin v. Portugal huwa rilevanti għall-proċeduri odjerni stante li tindirizza ċirkostanzi li jixbhu dawk li jirriżultaw hawnhekk, fejn ukoll il-qorti tal-pajjiż li kontrih mexa l-applikant, kienet ħarġet ordni ta' ffriżar temporanja kontra persuna li ma kinitx akkużata. Il-Qorti Ewropea hemmhekk stqarret li sabiex jingħad li huma mħarsa d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll, l-indħil fid-dritt tat-tgawdija tal-proprjetà kellu jkun fl-interess pubbliku u skont dawk il-kundizzjonijiet stabbiliti mil-liġi u dawk il-prinċipji ġenerali tad-dritt internazzjonali. Tenniet li l-indħil għandu jassigura bilanċ ġust bejn l-eżiġenzi tal-interess ġenerali u n-neċessità li jitħarsu d-drittijiet fundamentali tal-individwu:

> *"78. Pour être compatible avec l'article 1 du Protocole no 1, une ingérence dans le droit de propriété doit être opérée « pour cause d'utilité publique », et « dans les conditions prévues par la loi et les principes généraux de droit international ». L'ingérence doit ménager un « juste équilibre » entre les exigences de l'intérêt général de la communauté et les impératifs de la sauvegarde des droits fondamentaux de l'individu (Sporrong et Lönnroth c. Suède, 23 septembre 1982, § 69, série A no 52, et Granitul S.A. c. Roumanie, no 22022/03, § 46, 22 mars 2011). Lorsqu'elle contrôle le respect de cette exigence, la Cour reconnaît à l'État une grande marge d'appréciation tant pour choisir les modalités de mise en œuvre que pour juger si leurs conséquences se trouvent légitimées, dans l'intérêt général, par le souci d'atteindre l'objectif de la loi en cause (AGOSI c. Royaume-Uni, 24 octobre 1986, § 52, série A no 108,)."*

31. Il-Qorti Ewropea tkompli tgħid li fattur importanti sabiex jingħad li qed jiġu mħarsa d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll għandu jkun l-opportunità li tingħata lill-persuna milquta mill-ordni sabiex tikkontesta l-miżuri ta' dik l-ordni. Qalet li din tal-aħħar tista' biss titqies leġittima fejn jitħalla dibattitu kuntrarju li jirrispetta l-prinċipju tal-ugwaljanza tal-armi:

"79. Nonobstant le silence de l'article 1 du Protocole no 1 en matière d'exigences procédurales, une procédure judiciaire afférente au droit au respect des biens doit aussi offrir à la personne concernée une occasion adéquate d'exposer sa cause aux autorités compétentes afin de pouvoir contester effectivement les mesures portant atteinte aux droits garantis par cette disposition. Une ingérence dans les droits prévus par l'article 1 du Protocole no 1 ne peut ainsi avoir de légitimité en l'absence d'un débat contradictoire et respectueux du principe de l'égalité des armes, qui permette de discuter des aspects présentant de l'importance pour l'issue de la cause. Pour s'assurer du respect de cette condition, il y a lieu de considérer les procédures applicables d'un point de vue général (voir, mutatis mutandis, G.I.E.M. S.R.L. et autres c. Italie (fond) [GC], nos 1828/06 et 2 autres, § 302, 28 juin 2018)."

32. Minn hemm il-Qorti Ewropea fittxet jekk l-ordni maħruġa fil-konfront tal-applikant kienet konformi mar-rekwiżiti enunċjati fl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll, u filwaqt li sabet li din kienet inħarġet taħt il-liġi viġenti u għal raġuni leġittima, l-istess ma setax jingħad fejn applikat il-prinċipju tal-proporzjonalità għall-miżura meħuda. Dan huwa proprju rifless fis-silta tad-deċiżjoni li jiċċitaw ir-rikorrenti fir-rikors tagħhom, b'dana li huma jagħmlu enfażi biss fuq aspett wieħed li l-Qorti Ewropea qieset meta dan l-aspett kien ġie mistħarreġ f'aktar profondità minnha u anki applikat fid-dawl tal-fatt li l-ordni kienet damet saħansitra aktar minn tliet snin u nofs in vigore. Din il-Qorti tagħraf li fil-każ miġjub quddiem il-Qorti Ewropea, instab li l-applikant ma kienx ġie notifikat bl-ordni u lanqas bit-tneħħija tagħha, u dan kellu l-effett li jċaħħdu mill-possibilità li jikkontestaha.

33. Fil-każ odjern, jirriżulta li l-ordni saret mill-Qorti Kriminali ai termini tal-artikolu 4 tal-Kap. 373, u m'hemmx dubju dwar il-leġittimità tagħha stante li l-għan ġenerali li jitrażżan il-ħasil ta' flus, ġie rifless fil-fatt li dawn l-ordnijiet kienu intiżi sabiex ir-rikorrenti bħala persuni suspettati jiġu investigati ulterjorment, filwaqt li tiġi miżmuma sħiħa kull informazzjoni li tista' sservi ta' siwi fl-investigazzjoni. Id-digriet tal-Qorti Kriminali fejn ingħatat l-ordni, jirrifletti dan kollu.

34. Jibqa' mbagħad li din il-Qorti tikkonsidra jekk l-ordni ta' sekwestru laħqitx ukoll il-prinċipju ta' proporzjonalità. Qabelxejn il-Qorti tosserva li din l-ordni nħarġet mill-Qorti Kriminali fil-21 ta' Settembru, 2020 u għalhekk ma jistax jingħad li meta r-rikorrenti ftit jiem wara intavolaw ir-rikors odjern fit-2 ta' Ottubru, 2020, huma kienu qegħdin isofru minn dewmien irraġonevoli, tenut kont ukoll tal-komplessità tal-investigazzjoni, kif in-numru tal-persuni u tal-kumpaniji milquta juri, aktar u aktar meta l-artikolu msemmi stess jagħti validità ta' sitt xhur. Iżda kif diġà l-Qorti kellha l-opportunità li tesprimi aktar 'il fuq f'din is-sentenza, l-ilment tar-rikorrenti dwar in-nuqqas ta' rimedju fil-liġi sabiex jitolbu lill-qorti sabiex tissindika jew saħansitra tbiddel l-ordni, huwa wieħed ġustifikat. Fil-qafas ta' dak li jipprovdi għalih l-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni, li jirrikjedi bilanċ bejn l-interess ġenerali li l-Istat għandu d-dover li jħares u d-drittijiet fundamentali tal-individwu, il-Qorti ssib li

l-artikolu 4 tal-Kap. 373 ma jilħaqx dan il-bilanċ u bl-ebda mod ma jista' jingħad li hemm proprozjonalità bejn il-miżura li jipprovdi għaliha dan l-artikolu 4, u d-dritt tar-rikorrenti għat-tgawdija tal-proprjetà. Fil-provvediment tagħha tal-14 ta' Ottubru, 2020, il-Qorti diġà kellha l-opportunità li tesprimi ruħha fuq almenu rimedju wieħed, tal-ħatra ta' amministratur provviżorju li għandu jservi bħala kontrobilanċ sabiex is-soċjetajiet rikorrenti jevitaw 'id-daqqa tal-mewt' tagħhom. Iżda ma kellhomx ikunu l-qrati kostituzzjonali li jagħtu rimedju u l-Qorti tissenjala li r-rikorrenti għandhom ikollhom id-dritt skont il-liġi li jirrikorru lejn il-Qorti Kriminali li ħarġet l-ordni, fejn filwaqt li jitolbu għat-tħassir tagħha jew sabiex jinbiddlu xi kundizzjonijiet jew restrizzjonijiet imposti fuqhom permezz ta' dik l-ordni, huma jkollhom l-opportunità li jagħmlu s-sottomissjonijiet tagħhom ukoll. Ikun fid-diskrezzjoni mbagħad tal-Qorti Kriminali li tiddeċiedi dwar it-talbiet tagħhom.'

11. Għalhekk, kuntarjament għal dak pretiż mill-appellanti, il-fatt waħdu illi fl-20 ta' Marzu, 2021, l-appellati Keith Scembri, Alfio Schembri, Malcolm Scerri flimkien ma' numru ta' kumpaniji oħra ġew fil-fatt akkużati u nħareġ *freezing order* kontrihom, ma jġibx fix-xejn ir-raġunament tal-ewwel Qorti. In-nuqqas ma jikkonċernax il-legalita` jew il-leġittimita` tal-miżura in kwistjoni, iżda jirreferi unikament għan-nuqqas ta' proporzjonalita` tal-istess miżura. Dan minħabba illi l-Artikolu 4 tal-Kap. 373 ma jipprovdix mezz ordinarju kif il-persuna suspettata tista' tikkontesta l-ordni ta' sekwestru quddiem il-Qorti Kriminali jew li titlob varjazzjoni fl-ordni. Dan meta l-effett ta' ordni bħal dik u li l-persuna ma tkunx tista' tgawdi u tiddisponi mill-ġid tagħha jew li tirċievi mobbli li jkunu dovuti lilha.

12. Għalkemm l-ordni ta' sekwestru in kwistjoni llum m'għadux fis-seħħ, għaliex is-suspettati ġew akkużati u kontra tagħhom inħareġ

freezing order kif spjegat hawn fuq, jibqa' l-fatt li l-ordni damet fis-seħħ għall-perjodu ta' sitt xhur.

13. F'sentenza mogħtija mill-QEDB fis-16 ta' Marzu, 2021, fl-ismijiet ***Karahasanoğlu v. Turkey*** (21392/08; 53870/09; 32844/17), intqal:

> *'150. The Court notes that seizure of property which belongs to one of the parties to proceedings is, by its nature, a harsh and restrictive measure. It is capable of affecting the rights of an owner to such an extent that his or her main business activity or even living conditions may be put at stake (see JGK Statyba Ltd and Guselnikovas v. Lithuania, no. 3330/12, § 129, 5 November 2013) ...*
>
> *151. The Court notes that in previous cases where lengthy precautionary measures gave rise to a violation of Article 1 of Protocol No.1, the finding of a violation was based on an accumulation of factors. While the length of time during which the restrictions remained in place is a crucial part of the Court's assessment (see Forminster Enterprises Limited, cited above, § 77), the scope and nature of restrictions as well as the presence or absence of procedural guarantees are no less relevant.*
>
> *152. For example, in the case of JGK Statyba Ltd and Guselnikovas (cited above, §§ 130-33), the violation was not only based on the fact that the restriction had remained in place for more than ten years but also because the domestic courts had not considered any alternative and less restrictive measures and had treated the matter in an inconsistent manner, especially since the applicant company's ownership rights had already been definitively established in a previous final and binding judgment.*
>
> *In the case of Džinić (cited above, §§ 70-82), where the measures had lasted two and a half years in the context of criminal proceedings, the Court found the measure to be disproportionate because the value of the seized property had been almost nine times more than the pecuniary gain allegedly obtained through the commission of the offence and the domestic courts had made no assessment in that regard.*
>
> *In the case of Uzan and Others (cited above, §§ 212-15), temporary injunctions had been imposed on the applicants on the grounds that their relatives, or their managers, were being prosecuted for misuse of public funds concerning the activities of a bank. For some applicants, these measures had lasted ten years, while for others they*

were still being maintained by the domestic courts at the time of the Court's judgment. The Court took into account several factors in its finding of a violation. While it remarked that the initial implementation of those measures could have been considered proportionate, it found that the extent of the restrictions had been too broad and had become disproportionate over time. In that connection, the Court emphasised that the applicants had not benefited from any individual review of the measures, which had been automatic, general and inflexible and had lasted even after the criminal proceedings had been discontinued or terminated with acquittal and the payment orders had been overruled by the competent courts. <u>Moreover, the applicants had not benefited from any procedural safeguards to effectively challenge those measures, which had been imposed on them in criminal proceedings to which they had not been parties.</u> Lastly, the Court remarked that there was no evidence in the case file indicating that the applicants themselves had been implicated in the commission of the offences'.

14. Fil-każ fl-ismijiet ***Džinić v. Croatia*** (38359/13), deċiż fis-17 ta' Mejju, 2016 u li għalih saret referenza fil-każ ta' *Karahasanoğlu*, intqal:

'67. Even if an interference has taken place subject to the conditions provided for by law and in the public interest, there must also be a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised by any measures applied by the State, including measures designed to control the use of the individual's property. That requirement is expressed by the notion of a "fair balance" that must be struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual's fundamental rights (see, for example, Hutten-Czapska v. Poland [GC], no. 35014/97, § 167, ECHR 2006-VIII; Depalle v. France [GC], no. 34044/02, § 83, ECHR 2010; and Herrmann v. Germany [GC], no. 9300/07, § 74, 26 June 2012; see also Borzhonov, cited above, § 59).

68. In particular, whereas seizure of the applicant's property is not in itself open to criticism, having regard in particular to the margin of appreciation permitted under the second paragraph of Article 1 of the Protocol, it carries with it the risk of imposing on him an excessive burden in terms of his ability to dispose of his property and <u>must accordingly provide certain procedural safeguards so as to ensure that the operation of the system and its impact on an applicant's property rights are neither arbitrary nor unforeseeable</u>.'

15. Fis-sentenza ***Apostolovi v Bulgaria*** (32644/09) tas-7 ta' Novembru, 2019, l-istess qorti qalet:

> *"96. The freezing of assets in the context of criminal proceedings with a view to making them available to satisfy a possible confiscation, forfeiture or fine is not as such open to criticism (see Džinić, § 68, and Uzan and Others, § 204, both cited above). But since it carries with it a risk of unduly fettering the ability of the people holding rights in those assets freely to dispose of them, it must be attended by enough procedural safeguards to ensure that the measure is not arbitrary or disproportionate (ibid., as well as Piras, cited above, § 55). The available procedures as a whole must afford those affected by the freezing a reasonable opportunity of putting their case to the competent authorities with a view to enabling them to strike a fair balance between the competing interests at stake (see Piras, § 55, and Uzan and Others, § 214, both cited above).*
>
> *97. It must, then, be ascertained whether the relevant procedures, seen as a whole, met this requirement."*

16. Applikati dawn il-prinċipji għall-każ in eżami, il-Qorti tqis li l-Artikolu 4 tal-Kap. 373 ma jagħti l-ebda tip ta' rimedju lil min ikun milqut b'ordni ta' sekwestru. Għalkemm sitt xhur jista' jidher li mhuwiex xi perjodu twil, jista' jkun hemm ċirkostanzi fejn żmien qasir ikun ukoll ta' detriment għal min ikollu ordni ta' sekwestru kontrih mingħajr ma jkun jista' jitlob xi tip ta' rimedju biex itaffi mill-piż li ordni bħal dik tkun ġabet lill-persuna sekwestrata. Dan per eżempju fil-kummerċ. Dan mhux neċessarjament jinvolvi kxif ta' informazzjoni li tista' tippreġudika l-investigazzjoni kif allegat mill-appellanti. Dan iktar u iktar meta ordni ta' sekwestru tista' tiġġedded għal sitt xhur oħra, għalkemm dan ma seħħx fil-każ in eżami.

17. F'dan il-każ dak li riedu l-appellanti kien sabiex: (i) jitħallsu s-salarji, *overtime* u *bonuses* dovuti lill-dawk l-impjegati tagħhom li mhux direttament milquta bl-istess ordni; u (ii) jinħatar amministratur sabiex il-kumpaniji appellati jkomplu joperaw fil-mori tal-investigazzjonijiet biex l-istess kumpaniji, li kienu *going concerns,* ma jfallux. Iżda, kif jirriżulta mill-fatti suesposti, f'aktar minn digriet wieħed il-Qorti Kriminali tenniet li l-liġi ma ttihiex is-setgħa tvarja ordni ta' investigazzjoni u sekwestru *stante* li dan jaqa' fil-mansjoni tal-Avukat Ġenerali.

18. Hekk kif jirriżulta mill-ġurisprudenza tal-QEDB, il-bilanċ bejn l-interess ġenerali u dak tal-Istat jirrikjedi li fejn fl-interess pubbliku liġi tipprevedi miżura ta' kontroll fuq proprjeta` privata, dik il-liġi trid tipprovdi ukoll għal ċerti salvagwardji proċedurali sabiex jiġi żgurat li t-tħaddim ta' dik il-miżura u l-impatt tagħha fuq id-drittijiet tal-proprjeta` tal-persuna milquta biha, ma jkunux arbitrarji.

19. Fil-każ odjern l-appellati kellhom idejhom marbuta. Kellha tkun l-Avukat Ġenerali nnifisha li, permezz ta' nota ppreżentata fit-8 ta' Ottubru, 2021, ossija 17-il jum wara l-ħruġ tal-ordnijiet ta' investigazzjoni u sekwestru in disamina, avżat lill-Qorti Kriminali li kienet qed tirrevoka l-istess ordnijiet limitatament sabiex jitħallsu s-salarji tal-impjegati. Kienet ukoll l-Avukat Ġenerali li permezz ta' talba magħmula fit-3 ta' Novembru, 2020, talbet lil Qorti Kriminali tirriduċi l-ordni ta' sekwestru u taħtar espert

bl-għan li janalizza dawk l-attivitajiet negozjali ordinarji fil-kummerċ tal-entitajiet suspettati bl-għan li jkunu jistgħu jiġu awtorizzati filwaqt li r-rikavat minnhom jibqa' suġġett għall-ordni ta' sekwestru. Din it-talba ġiet milqugħa limitatament fis-sens illi l-Qorti ħatret espert biex jirrelata dwar dawk l-attivitajiet negozjali ta' kuljum tas-soċjetajiet appellati li jkunu jistgħu jitmexxew fl-ambitu tal-ordni ta' investigazzjoni u sekwestru. Madanakollu, tali provvediment ingħata bl-intiża ċara li fl-aħħar mill-aħħar jispetta lill-Avukat Ġenerali tieħu d-deċiżjoni aħħarija dwar jekk għandhiex tirriduċi l-effetti tal-ordnijiet in kwistjoni.

20. It-trapass ta' żmien bejn il-ħruġ tal-ordni u s-sussegwenti varjazzjoni fl-ordni ta' sekwestru, sabiex jitħallsu s-salarji tal-impjegati u jinħatar amministratur, ma jistax jingħad li kien wieħed eċċessiv. Mandakollu irid jitqies ukoll li s-soċjetajiet konċernati kienu *going concerns* u l-Avukat Ġenerali pproċediet bil-mod surriferit biss wara l-kawża, wara li l-appellati kienu ġew rinfaċċjati bl-oġġezzjoni tagħha in segwitu għat-talba li għamlu lill-Qorti Kriminali għat-tibdil tal-ordni ta' sekwestru maħruġ skont l-Artikolu 4 tal-Kap. 373.

21. Għal kull buon fini, jingħad ukoll illi fit-12 ta' Marzu, 2021, daħal fis-seħħ l-Att dwar ir-Rikavat mill-Kriminalita`, Kap. 621 tal-Liġijiet ta' Malta (Att V tal-2021)[10] li fl-Artikolu 35(11) (a) jipprovdi li fejn ażjenda

[10] Avviż Legali 98 tal-2021

kummerċjali jew korp magħqud huwa soġġett għal ordni ta' sekwestru, l-istess ażjenda jew korp magħqud għandu jkompli bin-negozju. Iżda dan l-Att daħal fis-seħħ wara li l-ordni in kwistjoni kienet ilha *in vigore* għal kważi sitt xhur u għalhekk ma japplikax għal dan il-każ.[11] Dan apparti li minkejja dik id-dispożizzjoni, ordni ta' sekwestru jista' jwassal għal diffikulta' kbira sabiex il-persuna milquta minnu tkun tista' tkompli bin-negozju, iktar u iktar meta tikkunsidra li jidħol fis-seħħ minnufih mal-ħruġ tal-ordni.

22. Fiċ-ċirkostanzi għalhekk l-ewwel aggravju ma jirriżultax mistħoqq.

23. Permezz tat-<u>tieni aggravju</u> l-appellanti jilmentaw illi ladarba l-ewwel Qorti kienet żbaljata meta sabet ksur tad-drittijiet fondamentali tal-appellanti, kienet żbaljata ukoll meta llikwidat danni morali fil-somma ta' €300 fil-konfront ta' kull wieħed u waħda mill-appellati. *In linea* mal-istess argument, permezz tat-<u>tielet aggravju</u> l-appellanti jsostnu li m'għandhomx jagħmlu tajjeb għall-ispejjeż.

24. Ladarba l-ewwel aggravju ġie miċħud, it-tieni u t-tielet aggravju ma jistgħux jirnexxu.

Għal dawn il-motivi tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata bl-ispejjeż kollha kontra l-appellanti.

---

[11] Artikolu 65

Ir-Reġistratur għandu jagħmel dak li jipprovdi għalih l-Art. 242 tal-Kodiċi ta’ Organizazzjoni u Proċedura Ċivili.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Giannino Caruana Demajo Imħallef	Anthony Ellul Imħallef

Deputat Reġistratur
da